Inka Douglas 6.2.2018

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto ti 13.2.2018 klo 12.15

HE 189/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 13 luvun 6 §:n, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 22 §:n ja valtion virkamieslain 32 §:n muuttamisesta

- STTK ry pitää tärkeänä, että oppisopimusten käytön mahdollisuuksia lisätään nuorten työllistymisen edistämiseksi. Hallituksen esityksessä ehdotetut toimenpiteet eivät kuitenkaan ole tarkoituksenmukaisia eivätkä oikeudenmukaisia keinoja edistää mainittua tavoitetta.

- STTK ry ei hyväksy sitä, että osa-aikaista työtä tekevän oikeutta lisätyöhön ja työnantajan velvoitetta tarjota työtä tuotannollisin ja taloudellisin perustein irtisanomalleen ja työtä hakevalle henkilölle heikennetään muutosesityksestä ilmenevien haitallisten vaikutusten vuoksi.

Ehdotetut lainsäädäntömuutokset heikentäisivät toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa työskentelevien asemaa tilanteessa, jossa oppisopimusopiskelija palkattaisiin tekemään samaa työtä, jota voisivat tehdä osa-aikaiset työntekijät tai tuotannollis-taloudellisin perustein irtisanotut ja työtä hakevat työntekijät. Tämä on ristiriidassa työsopimuslain lähtökohdan eli työntekijän suojaamisen periaatteen kanssa. Edellä todettu koskee soveltuvin osin myös ehdotettuja muutoksia kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin ja valtion virkamieslakiin.

Lisätyön tarjoamista koskeva muutosesitys heikentäisi lisätunteja haluavien osa-aikaisten asemaa. Esitys mahdollistaa oppisopimuskoulutuksen väärinkäytöstilanteet, sillä uudistuksen myötä työnantaja voisi jättää tarjoamatta lisätyötä sitä haluavalle osa-aikaiselle palveluksessaan

Käyntiosoite:
Mikonkatu 8 A, 6. krs
0100 Helsinki
Postiosoite:
PL 421
00101 Helsinki

Puhelin: (vaihde)
(09) 131 521
Faksi:
(09) 652 367
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

www.sttk.fi

olevalle työntekijälle ja ottaa oppisopimusopiskelijan halvemmalla tekemään tarvittavan lisätyön. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vastentahtoisesti osa-aikaista työtä tekeviä oli alle kolmannes kaikista osa-aikatyötä tekevistä palkansaajista. Jos työsopimus on tehty työntekijän toiveesta osa-aikaiseksi tai työntekijä on muutoin saattanut työnantajan tietoon, että hän ei ole kiinnostunut työajan lisäämisestä, työnantajalla ei ole tällä hetkelläkään lisätyön tarjoamisvelvollisuutta. Näin ollen sen, että alalla työskentelee perinteisesti paljon osa-aikaisia työntekijöitä, ei voida katsoa automaattisesti estävän oppisopimusopiskelijoiden ottamista.

Työsopimuslain 6 luvun 6§:n mukainen takaisinottovelvollisuus syntyy vain samoihin ja samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt. Lisäksi takaisinottovelvollisuuden pituutta on vuoden 2017 alusta lyhennetty neljään kuukauteen ja kuuteen kuukauteen niillä, joiden työsuhde kestänyt yli 12 vuotta. Nykyisessä laajuudessaan takaisinottovelvollisuuden ei voida katsoa estävän oppisopimuskoulutuksen käyttämistä. Ehdotettu uudistus loisi huomattavan riskin oppisopimuskoulutuksen väärinkäytöksistä, sillä se mahdollistaisi irtisanotun työntekijän korvaamisen matalapalkkaisemmalla oppisopimusopiskelijalla.

Esityksessä on pintapuolisesti arvioitu sitä, minkälainen vaikutus ehdotetuilla muutoksilla on työttömyysturvamenoihin, jos esityksessä kuvattu alityöllisten osuus kasvaa. Korvaava toimeentulo haetaan yleensä sovitellusta työttömyysetuudesta. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että käytettäessä oppisopimusta osa-aikatyöpainoitteisilla aloilla, opiskelijat saattavat opiskelun päätyttyä työllistyä nimenomaan mainituille aloille. Tästä saattaa seurata osa-aikatyöntekijöiden määrän kasvu ja työtuntien väheneminen entisestään tai sitten työttömyyden lisääntyminen, jos työtunteja ei enää riitä annettavaksi kaikille osa-aikaisille.

Ehdotetut lainsäädäntömuutokset ovat myös tasa-arvon näkökulmasta ongelmallisia, sillä osa-aikaisen työn tekeminen on yleisempää naisilla kuin miehillä. Vastentahtoisesti osa-aikaista työtä tekevistä enemmistö on naisia. Näin ollen haitalliset vaikutukset tulevat kohdistumaan huomattavasti enemmän naisiin. On myös huomattava, että osa-aikatyötä tehdään perinteisesti eniten naisvaltaisilla matalapalkka-aloilla, joten työntekijöiden korvaaminen halvemmilla oppisopimusopiskelijoilla voi vaikuttaa epäsuotuisasti

Käyntiosoite:
Mikonkatu 8 A, 6. krs
0100 Helsinki
Postiosoite:
PL 421
00101 Helsinki

Puhelin: (vaihde)
(09) 131 521
Faksi:
(09) 652 367
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

www.sttk.fi

Inka Douglas 6.2.2018

kyseisten alojen palkkakehitykseen ja kasvattaa entisestään vallitsevaa miesten ja naisten välistä palkkaeroa.

Oppisopimuksen käytön edistäminen on ennen kaikkea koulutuspoliittinen kysymys, joten ratkaisukeinoja ei tulisi hakea työntekijän suojan heikentämisen avulla. Ammatillista koulutusta koskeva reformi on vasta saatu valmiiksi, joten mainitusta uudesta lainsäädännöstä ei ole vielä kokemuksia. Uusi koulutussopimus, sen kytkentä oppisopimuskoulutukseen ja muutoksista aiheutuvat vaikutukset oppisopimuskoulutuksen käyttöön ovat vielä selvittämättä. Näin ollen ehdotettuja muutoksia työntekijän suojan tasoon voidaan pitää ennenaikaisina ja siten perustelemattomina.

Lisätietoja Inka Douglas, lakimies
inka.douglas@sttk.fi